

Stanko Janežič | Zemljé sadovi

To prekipevanje, ta zrelost. Ti sadovi, sami sadovi... Zacingljaj sem in grmel s klopotci. Pel sem in molil v nebo. Tisti čas sem zavriskal in kričal...

Krompir

Tokrat je poletje zdrknilo v jesen, da še opazil nisi. Dolgočasni dež je pozabil na svoj čas. Le nedolžna megla se je smukala tu pa tam, dokler je ni zamorilo sonce.

Zemlja se je smejala v svoji rodovitnosti: sesali so jo in sesali, ona pa bi v večnost dajala. Zemlja — rednica.

Ljudje so se gubančili od skrbi: delo se kopiči na delo. Zima pa ti pihne v obraz, da ne veš kdaj. In vedeli so: če se udeži, ne bo kmalu konca.

Vse je že rovarilo po njivah. Kot mravlje so bil ljudje: končali bi se v delu, samo da pride vse na dom.

»S krompirjem ne bomo čakali. Ni varno,« so se slednjič tudi naši odločili.

»Po grabi naprosita težake, Gustek in Stanko, vrhovljanom poveš ti,« so predložili mati očetu, ki so se že odpravljali v gorice. Ljubili so svoje vinograde in kleti, srce bi bili izlili vanje. Ni bilo dneva, da ne bi pogledali v vrhé. Mamiko je polje bolj skrbelo in dom.

»Pa greva,« sem se ozrl v Gusteka. Dovolj glasne so bile mamikine besede.

»Morava,« je zagodrnjal. Ni mu bilo po volji. Pravkar se je povzpел na vrh košate jablane. Jaz sem trepetal na najnižji veji. Trdno sem se oklepal debla. Na drevesu sem pa le bil. In mastil sem se prav tako kot Gustek, čeprav le s črvivim sadjem.

To sadje! Letos smo ga imeli dovolj. Za oslastnimi črešnjami, ki so nam ves junij preko ust silile (s črnimi smo si strokovnjaško mazali obraze, da je mastno dišalo), so nas privabile prve hruške, petrovke. Pa te smo le okusili. Jakoplajnskih jabolk, ki smo se jih takoj nato lotili, nam ni zmanjkalo. Malo zelene so bile prve tedne, pa za nas kar dobre. Res smo deca skoz počitnice bili nekako smledavi, a naše razposajenosti to ni ugnalo. Matere je malo skrbelo, nas nič.

»Stanko! Gustek!« Mamika so že zvali. Naročili so, koga naj vse naprosiva. In sva se zagnala po grabi: k Rakuševim, k Zorjanovim, k staremu Mlinariču...

Saj sva si zapomnila. Nisva prvič prosila težakov.

Drugi dan se nama ni malo mudilo iz šole. Kurila sva jo po vijugasti cesti in vozila avtomobil, da nama je prah legel na vse telo. Še neizogibne boje sva morala ta dan pustiti. Ti boji! Gustek, že, Gustek, trmasti četrtošolec, njega so se vsi bali. Ali jaz, ubogi drugar. Pa saj je bratova pest tudi mene ščitila. In bežati sem znal kot mačka pred psom.

V pol ure sva bila doma. Drugače sva se potepala dve, tri ure. Težaki niso vsak dan pri hramu. In s težaki ne pogače. Pogače, sirove, jabolčne... Cmoknila sva z usti, ko sva pomislila, da naju že čakajo na omari. Polna cimplet jih je. In kako dišijo. Vsa soba jih oznanja.

Pošteno sva se nabasala. Juhe niti povohala nisva. Še pogače so imele premalo prostora. Potem pa ven, ven, ven... h konjem, na voz, na njivo, k težakom, ki znajo tako lepo peti, da človek teden dni gori v ponosu: naši so bili, naši težaki znajo tako lepo.

Hlapec Jakob je ravno ropotal v grabo s praznim vozom. Krompir je pripeljal. Zdaj gre še ponj. O, krompirja smo imeli mnogo, mnogo! Kmetje smo bili, trdni, krompirjevi, koruzni. Da, veliki kmetje.

Z Gustekom sva švignila za vozom in hop! že sva bila zgoraj. In sva skakala po kripi, vlekla za vajeti in vpila, da naju je stric Jakob komaj miril.

Mimo sosedovih smo vozili. Škilil sem in poskušal biti kolikor mo-goče glasen. Pa zastonj! Micike, sosedove Micike ni bilo nikjer. Iz šole je še ni. Škoda.

Na breg še malo, skozi šumo, in smo na njivi. Glej jih, težake! Koliko jih je! In kaki so! Tako lepo umazani. Od glave do pet. Zemlja je res lepa in dobra, da bi jo človek poljubljal in se v eno zlival z njo.

Z Gustekom sva poskakala z voza in že smo bili skupaj z zafajfano otročadjo. Gotovo so zjutraj starši odganjali čivkajoči drobiž od sebe. Kaj pa bodo rekli: delal bo eden, jedla pa dva ali trije? Pa so se gotovo naša mamika obrnili, da toliko že še premoremo, da ne bodo stradali. In potem so pobožali hvaležni pogledi mamiko in se ustavili na razcapanih črvičkih: zopet boste enkrat siti! Otroci pa, kaj bi ne bili dobre volje! Razsajali so zdaj in bili povsod v napotje, zdaj se zatopili v igro in nekam izgubili, kot da jih ni. O, otrokom ne zmanjka iger! Da ste vsi otroci, že davno bi ne bilo dolgočasja in enoličnosti. Otroci smo izumitelji.

Z Rakuševim Hanzekom — lani sva hodila v isti razred, pa se je spotaknil — sva se najbolje razumela. Mamika so me vedno odganjali od njega, jaz pa sem zmeraj tiščal k njemu in on k meni. Prav redko-kdaj sva se stepla. Skupil jo je seveda on: ni me dohajal v rasti.

Ta dan ni bil v šoli. Kdo se bo hodil vsak dan nastavljat vsiljivi leskovki gospe učiteljice. In če povrh še sme zraven matere. Vedel je ceniti svobodo.

Kot nedozorel dimnikarček je bil zdaj. Pa ves gibčen in razpoložljiv.

»Halo, za menoj!«

In smo se zagnali na konec njive. Hanzek pa se je obrnil, se zakrohotal in jo vrezal na drugi konec.

»Halo, za menoj! V gozd!«

Počenjali in lomili smo ga, da je bilo veselje. V večnost bi se tako igrali.

Pa je po južini bilo treba iti na pašo. Ta teden je pasel krave Gustek, jaz pa svinje, ki smo jih ob takih prazniških dneh zapirali v dvor.

Smejal sem se Gusteku, ki je ves zlomljen racal proti domu.

»Krvavi čeh! A boš stopil hitreje. Ura je že davno pet.« Oče je stopil za njim in ga ošvrknil z beljaki.

»Gustek, počakaj, Gustek!« Ganilo me je. »Grem s teboj.« In sem se zakadil za njim. Za menoj pa vsa otročad: Hanzek, Smodičev Franček, Vrzalov Štefek, Fickov Vanček in Tilika.

Gusteku so zaigrale ustnice v nasmeh. Poljubil bi me, da ga ni bilo sram.

In potem na paši. O! Sosedovi so se nam pridružili, ki so pasli v bližini. Kot ciganov nas je bilo. In smo zganjali take in kričali, da je odmevalo po grabi. Kaj bi ne! Vsa razvezana in obsijana in rožnata je otroška duša, da zavriska, če se je le dotakneš.

Še Micika je bila zraven, moja deklina, ki sva skupaj v šolo hodila, ki ni bilo tajnosti med nama, ki je najina pot v isto smer držala. Da, Micika. Poskakoval sem in se prekopicaval in ...

Sonce se je zajokalo nad Pavlovskim vrhom, čemerno zamežikalo in se potopilo vanj.

»Gustek, ženi domu!« Tretjič je že klicala dekla. »Ali ste vsi gluhi,« je še pristavila.

In smo gnali. Sosedovi in mi. Za hip so otožno zajavkali pogledi. Pa mladostnik takoj vse pozabi, takoj je poln vsega novega.

Stara dekla nas je že čakala pred hlevom z žehtarjem v roki. Nametalala nam jih je, da bi bil človek res najrajši gluhi. Nastlali smo potem, drv prinesli in treščja v kuhinjo in se malo pomudili ob razžarjeni peči. Joj, kako nebeško je udaril v nos. O zlate pogače!

»Tako. Zdaj pojdite ponje! In takoj naj pridejo. Da ne bomo čakali!« Kot peč so bili mamika razžarjeni. Za trideset ljudi kuhati: to ni kar tako. Pa mamika so znali. O, mamika se niso dali pošpotati. Zlasti pogače, te njihove pogače.

Mrak se je vedno predrzneje vtihotapljal na zemljo. Zdaj zdaj bo pristrašila pošastna noč.

Skočili smo navzdol, zasopihali v breg in se znašli pred težaki. Vsi. Tilika je bila seveda zadnja, Hanzek prvi. Sporočil bo Gustek, najstarejši. V tem smo bili enotni. In se je zadr:

»K večerji! Takoj! Mamika so rekli. Takoj, da ne bodo čakali, so rekli.«

Težaki so se že odpravljali. Pravkar so končali z delom. Krompir je bil izkopan.

Zemlja je težko dihala. Vsa razmesarjena je bila in oskubljena. Jokala bi v onemoglosti za svojim sadjem, pa je vedela: usoda matere je taka. Sključila se je v molk in čakanje na zimo, da se odpočije in se pripravi za nove sladke muke.

»Zabučale gore, zašumeli lesi...« Težaki so peli, da je vse drhtelo. Pridružil sem se in tu pa tam zacvilil, hoteč zavriskati, pa sem izustil nežen glasek. O, kako fantovsko je iti zraven pevcev! To te potem gledajo tovariši, ko jim razlagaš drugi dan, kako in koliko ste jih snoči rekli.

»Srce je žalostno, močno je ranjeno...« Ta je bila mamikina. Gotovo so stali na pragu in poslušali: kot svojo deco so ljubili petje. Bog ve, če jim solze niso stopile v oči. Mamika so bili mehkega srca.

Oče so hodili za nami. Sami. Sandale v rokah, glavo sklonjeno, ustnice zamišljene, srce pa potopljeno v smeh, v sveto, tiho zadovoljnost. Oče so bili mož. Veličina njihovega notranjega soglasja in zdrave odločnosti je prodrla v zunanost in te zmagala vsak hip. Vsi smo jih spoštovali: nekaj tako visokega in vendar tako našega so se nam zdeli.

Večerjati smo morali otroci zase. Ni bilo prostora pri težakih. Malo sva se kujala z Gustekom: moža bi že rada bila ob takih prilikah. Pa naju je oster pogled očetov takoj ustrahoval. Kaj pa bi bilo, če bi otrokom v vsem ugodil.

Rožljanja in cmavkanja in zrelih, nedostopnih razgovorov je bilo konec. Ljudje so se dvignili, poiskali orodje in svojo deco. Še so tej ali oni materi mamika stisnili v predpasnik dva, tri kose pogač in »zbogom! lahko noč! brez zamere! Bog plati!« je prijazno deževalo v najrazličnejši višini z vseh strani. In še zapeli so eni, ko so se spuščali po bregu. Lice pa je bilo globoko umazano od potu, roke trde in spokane, noge težke in odrevenele. A srce je bilo mlado in močno, veselo in željno življenja. In srce je premagalo vse.

Mamika so nas komaj spravili v sobo. »Molitve ne smemo nikdar opustiti,« so rekli. Pokleknili smo in se v trudnosti naslonili po stolah in posteljah. Pa je molitev skoraj umrla v zaspanosti.

Potem sem se vrgel na posteljo. V kuhinji so ropotali s posodo. V sobi je bila tema, težko vzdušje je pritiskalo. Hvala Bogu, okno je bilo odprto.

V bližnji mlaki so pele žabe. Zdaj ena, zdaj druga, zdaj so poprijele vse.

Pri tretjem sosedu je zalajal pes. Odgovoril mu je bevskačoči glas na drugem koncu.

Sanjal sem že skoraj. Pa je zaropotalo v kuhinji. Zaspani dekli je padel krožnik iz rok. Gotovo. Pičilo me je, da bi odprl vrata in se zadrl nanjo. Pa je bila postelja premehka in že se mi je smilila nerodna dekla v svoji onemoglosti in trudnosti.

Mimo okna je pihnil veter. Klopotec na sosedovi lipi je zaregetal. Takoj za njim se je oglasil orjak s Pavlovskega vrha. Mogočno je donela njegova pridiga:

Krompir, krompir, vsak dan krompir!

Krompir, krompir, vsak dan krompir!

»I, seveda, prijatelj, ti videc naš, naš glasnik, seveda krompir. Kaj pa drugo?« sem se mu dobrikel in enačil z njim. In sem tonil, tonil v brezmejne sladkosti.

Krompir, krompir, vsak dan krompir!

Krompir, krompir, vsak dan krompir...

Koruza

Za štalami in hlevi je šumelo.

Vsevedno sonce je dobrodušno ščegetalo svet in ga potapljal v smešno sanjavost. Veter se je smejal v nežnem srdu in trepetaje hitel v dalje. Kuštravi oblaki so bili razpašeni po brezčutnem nebu, da ne bi bil rad njihov pastir.

V koruzinju za štalami je šumelo. Vedno bolj. Veter je bil premalo razkačen, da bi tako delal.

Pa si jih zapazil vetrove človeške: težake. Kako navihano so bili skriti med visokim koruzinjem. Rdeči robci deklet so jih izdali.

Stopil sem bliže in se zazrl v delavne postave. Kako so vsi hiteli. Kot da so gromozanski oblaki hrumeli iz Ljutomera sem. Koruza v koših — vsak trgač je nosil koš na hrbtu, kamor je spuščal natrgano latovje — je kar kipela in že je bilo treba izsipati na voz. Hlapec Jakob se je moral paščiti z vožnjo, da so imeli kam vsipavati.

Vzljubil sem jih, te naše težake, da bi jim rekel: »Nič vam ni treba delati, samo jejte in pijte.«

Tam je stal naš viničar Jožék, stari, plečati možak. Ob njem je obirala ženska Jožekovica, ki je dan in noč potrpežljivo pokimavala za svojim možem. Kamor je šel Jožék, dva koraka za njim si videl Jožekovico. Prava polovica mu je bila. In še edinko Aniko sem zaslišal vzdaj med fanti, ki je znala orjaško basirati kot gramofon. Stara dva sta bila kaj ponosna nanjo in naša mamika so ji bili kuma.

»Kuku, Stanko, kuku! Kaj pa tak zamišljen?«

»To pa je Dorin glas!« sem glasno spoznal in preko štirih redov našel Rakuševo Doro.

»Vsaj vidite, da znam biti tudi priden. Da me ne boste samo krivo sodili.«

»O, saj naš Hanzek tudi ni tak, kot je na glasu,« je takoj poprijela. »Saj ga poznaš.«

»Poznam ga, poznam, in rad ga imam.« Smeh je obema ušel iz srca na ustne.

Tudi Doro sem imel rad, to Rakuševo Doro. Ne le zato, ker je bila Hanzekova mati, vse je bilo tako prikupno na njej. Zmeraj je bila dobre volje in gibčna kot veverica. Pa tega jo je stari naučil, Rakuša. Vedel sem. Stari je — bil je pač moški — rad pil in se tudi napil. Ko je tak prikolovratil domov in hotel na ženi pokazati svojo veljavo in moč, je Dora — ne bodi lena — izkoristila dar svojih nog in hušknila skozi sadovnjak. Stari za njo. In dobro je tekel, čeprav je bil pošteno opletan. Dora pa — ne bodi lena — na bližnje drevo in hajdi, stari, na drevo, ali pa čakaj, čakaj do polnoči! Nasmihala se je Dora na drevesu, stari Rakuša pa se je penil spodaj in klel, ali nazadnje jo je ponižno odklecal na postelje. Drugi dan se mu seveda sanjalo ni o vsem tem. Dobro pa si je ona zapomnila vse in vase zaklenila. O, marsikaj je že prestala in še bo prestala ta Dora. Vedel sem. Zato sem jo z občudovanjem gledal in ljubil, ljubil mogoče bolj kot potepinski Hanzek.

Dora je zanesla koruzo na voz. Premaknil sem se. Zadel sem ob sosedovega Martineka. S Korenovo Liziko sta pajdašila. Pogledal sem njemu v oči, potem njej. O, saj vem, Martinek, saj vem, Lizika! Kaj se bosta smejala! Saj vem.

Zraven so bili ostali fantje in dekleta. Bog ve, koliko parov je bilo med njimi. Saj ne moreš v teh letih vsega videti. Otrok je slep. Ali pa vidi jasneje kot kdaj pozneje: vse gleda skozi verno svetle oči.

Zagledal sem se v koruzni lat in težko mi je postalo. Nič več ne bo konjičev z dolgimi lasmi, nič več ne bomo pekli mlečnega zrnja. Zdaj si starikavo zrela, koruza, in vse zrelo je treba uničiti.

Koliko dela, koliko znoja in trepetajoče skrbi si zahtevala, preden si dozorela. Težko je oral brat Tunek in vlačil. Zamudno je bilo sejanje. In potem, ko si vsa boječa in nevedna prikukala na svet, potem je šlo od okapanja preko osipavanja in pletja. V dežju si se kopala, toča te je tu pa tam naklestila. Zdaj si vsa možata, polna spoznanja, pa si vendar tako tožno neznatna.

Hlapec Jakob je pripeljal prazen voz in prepregel v polnega. »Düjo, hü!« je priganjal zmučene konje. Voz se je zganil.

Zagnal sem se in skočil nanj. Stric — tako smo ga zvali, ker je bil že štirideset let pri naši hiši — je zamahnil z bičem in že sem se pripravil, da se ponižam nazaj na tla, pa me je le svareče pogledal, z bičem počil in se obrnil na konje: »Düjo, hü!«

Stric me je imel — najmlajši sem bil — najrajši. »Stankica, ljuba moja mala Stankica,« me je cartal zmeraj in varoval. Pozimi, ko sem bil poln ozeblina — saj smo bili deca ves dan na ledu in v snegu — me je vsak večer ščegetal med prsti in po podplatih. In jaz sem se zagledal v strica in ga ljubil, kot da mi je bil drugi oče. Otroško srce je veliko in v njem ima prostor ljubezen do nešteti.

Zapeljala sva se v skedenj. Velik kup je že bil. Začela sva izmetavati. Pa ni šlo tako naglo, kot sem mislil. Smilil se mi je stric Jakob: toliko krip je že moral izprazniti.

Metal sem, v mislih pa motril naprej življenjsko pot koruze in njen pomen.

Zvečer bomo kožuhali. Jutri slečeno koruzo spravimo v koruznjak, nekaj še na podstrešje in do zime je na varnem. Pozimi bodo oče luščili. Vsak dan bo hrestalo v kuhinji. Seveda. Treba jo je dati konjem, prašičem, treba zanesti na mlin. Koruzne zlivanjke so vendar tako dobre in kruh in žganci. Resnično: brez koruze ni kmeta, ne more shajati. Brez dela, znoja in skrbi pa ni koruze.

Razumen in možat sem se zdel sam sebi, ko sem tako mislil in spoznaval.

S stricem sva bila končala. Zdirjala sva na njivo, da težaki ne bi čakali. Odslej sem bil do večera z njim in mu pomagal.

Gustek in ostali otroci so pasli. Slišal sem, kako so se igrali in vpili. Pa me ni vleklo k njim. Včasih sem bil čuden. Ves zamišljen in zrelo resen. V glavi mi je tedaj bilo, da sem in postanem nekaj čisto drugega, kot so ostali ljudje. Nekaj velikega. Nekaj globokega in visokega. Pri vsem tem pa ostanem preprost in domač, priden kot svetnik. Vse, prav vse bom znal in izkusil in svojim ljudem bom v vsem, prav v vsem pomagal, ker jih bom ljubil, tako ljubil. In oni bodo ljubili mene! In bomo živeli srečno in modro kot zahteva življenje.

Tako sem sanjal tudi to popoldne in nisem šel na pašo in sem rajši stricu pomagal. Vez med nama pa se je do nezlomljivosti utrdila.

Zvečer smo kožuhali. Mnogo nas je bilo. Starih in mladih. Na kožuhanje ljudje radi hodijo. Dečarija smo se spravili na vrh kupa. Ob vznožju so se nasadili starci, pobočje so zavzeli fantje in dekleta. Kožuhali smo, eni naglo, drugi počasi in metali na drugo stran skednja golo koruzo. Otroci smo zaganjali z vso silo, da je bobnelo po leseni steni.

Govorili smo vsevprek. Glavno besedo je vendar imela stara Mlinarička. Res je bila stara. V juniju sta zlato poroko kanila obhajati z možem. Pa jima je odletelo mimo. Pripravljala sta se, ali kaj! Z neba jima ne bo padlo na mizo, ne jesti, ne piti. Kupiti nista imela za kaj, prositi ju je bilo sram. No, pa sta kljub temu še zdaj živela in v dobri volji kot prej.

Radi smo poslušali to staro regljačo. Vse je vedela, kar se je kdaj zgodilo in kar ne, vse je izpovedala, kar bi smela in kar ne. In vsakemu je znala zabeliti, da jo je pomnil, najbolj dečkom in deklinam.

Vmes so kaj zapeli, žalostno ali veselo. Tu pa tam si je kak fant zmislil in zavriskal, kar na lepem, da nam je šlo skozi ušesa, in smo se potem eni smejali, eni godrnjali.

Ni bilo menda daleč do polnoči, ko smo končali. Pomaknili smo se v kuhinjo. Tam so nas čakale zdiganice in žganica in jabolčnica.

Stari Rakuša je privlekel in nategnil zakajene harmonike. Spoprijeli so se mladi, potem še stari, in je donelo in udarjalo po prostorni kuhinji, da je bilo veselje in joj.

Nastanil sem se na prešernem štedilniku in gledal. Ostalim otrokom so oči lezle skupaj in se polagoma zaprle. Meni se ni dremalo. Gledal sem in poslušal in mislil globoke in visoke misli.

Na posteljo sem primislil in priplesal in sem mislil do jutra velike misli in sem plesal do jutra življenjski ples.

Bratva

Ze čriček prepeva,
ne more več spat,
trgatev veleva,
le pojdimo brat.
En, dva, tri,
en, dva, tri,
pika, pika, poka, pi;
en, dva, tri...

Udarjalo in plapolalo je z brega v breg, da je bilo vse ozračje nasičeno s pesmijo, ves svet gor do nebes. Ljudje so mehko brenčali in burno vršali po razživelih bregovih, med rumenim zelenjem goric. Niso več čutili sebe ne bližnjega, pesem so bili, oni in zemlja, ta angelska sladkost grozdja, te deviške zidanice po vrhovih in sonce in nebo, vse, vse, ena velika, nebeška himna.

Človek je neznaten, a svet v svoji sproščenosti.

Brali smo dva dni. Z Gustekom obakrat nisva šla v šolo. Bog se usmili: bratva in šola. To ne gre skupaj. Bratva, največji, najlepši, najslajši praznik dece (pa menda tudi odraslih?)! Napasla sva, jaz zjutraj, on zvečer — tu tedenski red ni veljal — in gorice so bile najine. Gorje ti, grozdje!

Pa otrok se hitro preobje. Trebušček se nama je napel, da bi bolho ubil na njem. Mastna sva bila v obraz in roke in leno se je gibal neroden jezik v oslastnih ustih. Treba se je bilo razgibati in razigrati.

Dečarije na naši bratvi ni manjkalo. Drugi dan opoldne se je pribal še Korošček Gustek.

Ta Gustek! Hodil je že tretje leto v prvi razred. Pa je bil cel orjak. Zlasti glava, ta njegova glava. Kot polovnjak je bila. In kako ga je metala! Zdaj zdaj se je prekopicnil in obležal. Potem se je počasi dvigal in se smejal, smejal, do ušes so se mu raztegnila usta. Vstal je in zopet padel in zopet se je smejal, smejal. In, kaj hočeš, smejali smo se še mi, smejali, da bi lahko popokali. In katero je zinil, bolj neumna je bila in smešna. Potem smo se zopet smejali, on pa najbolj. Da, ta Gustek!

Lovili smo se, kupovali blago, škarje brusili, streljali ptiče, bili jagri in zajci in še, še marsikaj smo vedeli.

Nato znova v gorice. Šli so vsi, jaz ne. Stopil sem na najvišji prostor ob kleti. Ves sem bil razpleten. Pesem bračev me je zajela. Sam sem pel v duši in se oziral okoli. O Bog!

Te naše preljube gorice, svete gorice, te naše skrivnostne zidanice, te grabe in bregi in travniki in šume. Roke bi razpel in zletel in vse objel in za veke prižel nase.

Glej, kako svetlo zvonijo Svetinje. Kot lastavica so, ki je za hip sedla na ponosno drevo in se ozira, kam bi namerila drhteča krila. Glej, kako kraljevsko poje Jeruzalem, ovinjeni prvak, in tamkaj se Sv. Bolfenk nasmiha. Tetec Hum je ves očetovski. Pozna grenkost in vedrino življenja in je svečano miren.

In ti, zadnja zavesa, sinja Ivanjščica, kaj si tak odmaknjena? Le daj, le vrzi poljubček našemu visočanstvu, Jeruzalemu! Razsipno in veličastno bomo obhajali zaroko.

Razsinjil bi se in v sonce razžarel in v neizmernem, svetem molku božal Gospoda Boga.

Pa so prikričali in se pripodili pajdaši. Na glas bi se mi smejal in me v norca metali, da se niso bali mojega brata Gusteka, ki je bil četrtošolec. V sredo so me zajeli in smo šli. Dan je lep, so rekli, in bratva je samo enkrat na leto.

Na večer so prišli jurjevski gospod župnik. Naš oče so črne gospode izredno radi imeli. Vedno so jih vabili k sebi. In ti se niso branili. Sinovsko so vzljubili našega očeta.

Jurjevski gospod so tudi meni bili na srcu. Njihova orjaška postava, vzravnana hoja, prijetno doneč glas, pozlačeni naočniki, vse to je imelo veliko privlačnost. Sladkor, ki jim je vedno dišal iz žepov, me seveda tudi ni odbijal.

In sem v tihoti snoval velike načrte. Gospod bodo pri birmi moj kum. Gospod in nikdo drugi. Mar mi vse ure in lecet. Potem bom šel v šole in na počitnice bom hodil h gospodu. In potem, potem bom sam tak gospod, prav tak. Črno obleko bom nosil, beli ovratnik in zlate

naočnike in velik bom, prav tako velik in vzravnán kot jurjevški gospod. In sladkor bom nosil, gotovo ga bom nosil in delil deci. O, to bo življenje, veliko življenje!

Pa tega nikomur nisem povedal, kar sem tako mislil, najmanj jurjevškemu gospodu.

Zvečer smo prešali. Kako sladko je curljalo v kad. S kupico sem se pritihotapil do nje in oj, kako slastno se je pocedilo po grlu in bradi. Možje na podu so rajši pili kisilo. Čudni možje! In kake so gučali in zategovali.

Potem smo jedli meso in pogače. Polno nas je bilo, da skoraj prostora nismo imeli v viničarjevi sobi. In smo še peli in spuščali kričeče govornice in se drli in vriskali.

Možje so šli stiskat, pa so se vrnil. In smo zopet jedli in pili. Nekdo je privlekel mastne karte iz žepa. Vrgli so. Pa so se sprli. Vstal je eden in zagnal karte v kot. Soseba sta ga posnemala. Rdeč v obraz je lastnik pobral karte.

Nato smo rihtarja bili. Udarjalo in frackalo je, da so se ženske tresle. Vse so se kmalu izmuznile iz vrveža, enako mi otroci, ostali so sami moški. In je pokalo še bolj. Saj tri dni ne bodo mogli sedeti, so se bale ženske.

Nekdo je pripihal s harmoniko.

»Pozen si, pozen, pa ne prepozen.«

O ti uboga viničarjeva soba. Raznesli bi jo lahko in v prah po-tetali. Pa še ne bi nehali. Kje!

Vse je bilo nebeško tiho, sveto. Naši koraki so drseli po rosni travi. Mesec se je zdaj zdaj sramežljivo skrtil za pajčolan oblakov.

Zašumelo je v gozdu, skrivnostna tema je zaigrala. Na travniku so zapeli črički, nedolžni in neznatni. Čudovita nežnost in ubranost je blaženo segala v razgreto dušo.

Zaorglali so klopotci in preglušili rahločutne orglice po tratah.

»Domov, domov, domov,« je ukazoval in se kregal Robičev priletan basist.

»Zares, zares, zares,« so mu vsi drugi pritrjevali.

»Le spat, le spat, le spat,« nas je sprejel domačin s Pavlovskega vrha. In enako pokroviteljsko resen je bil kot zjutraj, ko nas je pri-ganjal: »Le brat, le brat, le brat!«

Tedaj nisem bil nič, prav nič utrujen. Šel bi od klopotca do klopotca in strastno poljubil vsakega na vetrnice, na stolček, na macleke in na rep.

Nazadnje bi splezal na brateca s Pavlovskega vrha in nikdo me ne bi spravil z njega. Sedel bi na njem in gledal svet in življenje. In bi pridigal s klopotcem in zvonil in pel, pel, pel...